

KUNST I BYRUMMET: HVAD SKAL MAN SOM KOMMUNE VÆRE OPMÆRKSOM PÅ?

Når en kommune bestiller eller bliver tilbudt at få doneret et kunstværk til installation i det offentlige rum, følger der en række juridiske overvejelser med. Vi stiller skarpt på de centrale ophavsretlige forhold, som kommunen i den forbindelse skal være særligt opmærksom på.

Billedkunst, udsmykninger, skulpturer, arkitektoniske bygninger eller landskabsarkitektur er hver især kunstneriske værker, som beskyttes efter ophavsretsloven.

Det er derfor essentielt, at kommunen sikrer sig, at kunstneren overdrager både ejendomsretten til det fysiske værkeksemplar og ophavsretten til værket ved bestilling eller køb af kunst til det offentlige rum. I mangel af en udtrykkelig overdragelse af ophavsretten tilhører ophavsretten nemlig fortsat kunstneren.

Selvom ophavsretten er overdraget til kommunen, har kunstneren dog fortsat de såkaldte ideelle rettigheder, som er uoverdragelige. Der er tale om følgende ideelle rettigheder, der gælder, så længe værket består:

- Kunstnerens ret til kreditering
- Kunstnerens respektret, som indebærer, at et værk ikke må ændres eller gøres tilgængeligt for almenheden på en måde eller i en sammenhæng, der er krænkende for kunstnerens kunstneriske anseelse eller egenart.

KUNSTNERENS RET TIL KREDITERING

Kunstneren har krav på at blive navngivet på kunstværket i overensstemmelse med god skik.

Hvordan krediteringen nærmere skal foregå, afhænger af god skik ved den enkelte type værk. Hvis

navnet ikke er indsat af kunstneren selv som en del af værket, skal kommunen således huske at angive kunstnerens navn.

ÆNDRINGER AF KUNSTVÆRKET

Ændringer af kunstværket kan udgøre en særlig udfordring i forhold til respektretten, da ændringerne ikke må krænke kunstnerens kunstneriske anseelse eller egenart. Det kan skabe problemer ved planlagte byfornyelser eller flytninger af værket, der i sagens natur kan indebære en ændring af kunstværket.

Vurderingen af krænkelse af respektretten foretages på et objektivt grundlag, hvor det ikke har betydning, om kunstneren selv føler sig krænkede.

En erhverver af ophavsretten til værket har ret til at foretage ændringer, der er sædvanlige eller åbenbart forudsat, hvorimod en ombygning af et kunstværk efter omstændighederne vil udgøre en ændring af kunstværket, som kunstneren kan forhindre ud fra respektretten.

Kunstneren har som udgangspunkt ikke ophavsretligt grundlag for at gøre indsigelser mod, at der foretages ændringer i byrummet, der omgiver værket, men det vil være i strid med respektretten at placere værket i omgivelser, der kompromitterer værket.

En særlig undtagelse til respektretten findes i ophavsretslovens § 29, stk. 1, hvorefter bygninger kan ændres uden at iagttage respektretten, når det sker af tekniske grunde eller af hensyn til deres praktiske anvendelighed.

Ud fra gældende ophavsretlig teori omfatter bygningskunst efter ophavsretslovens § 29 ikke blot bygninger efter gængs sproglig forståelse, men fx også gader,

havearkitektur, porte mv. Det er ikke en forudsætning, at ændringen er påkrævet, men ændringer af æstetiske grunde er dog ikke omfattet af undtagelsen. Dette indebærer, at kunstneren er nødt til at tåle visse ændringer, som ejeren foretager af bygningsmæssige kunstværker.

PLIGT TIL VEDLIGEHOLD

Respektretten indebærer også, at det overdragne værk ikke må vanrøgtes i et sådant omfang, at det kan anses for at påvirke kunstnerens kunstneriske anseelse. Kommunen kan derfor have en vis forpligtelse til at vedligeholde og i øvrigt tage vare på værket.

KEND KONTRAKTEN

Selvom respektretten og retten til kreditering ikke kan overdrages ved en kontrakt, anbefales det, at de nærmere rammer for brugen af kunstværket aftales med kunstneren allerede ved bestilling eller køb af værket.

Horten har tidligere bistået danske kommuner med at håndtere deres og kunstnerens rettigheder ved bestilling eller køb af kunst til det offentlige rum i kontrakter og ved aktuelle konflikter med kunstneren ■

Asger Heine Jensen
Partner, advokat
ahj@horten.dk

Maria Pilh Arendsdorf Bengtsen
Advokatfuldmægtig
mpb@horten.dk